

Rollebesetning

David Moishele	Constantin Dinulescu
Chana, Davids kone	Maia Morgenstern
Etele, eldstedatter	Natalie Ester
Gitele, datter	Geni Brenda
Teibele, yngstedatter	Alexandra Fasolă
Charif Avram, Eteles mann	Mircea Dragoman
Moishe Hasid, Giteles mann	Marius Călugărița
Jaffe, Teibesles mann	Darius Daradici
Sami, tjener	Nicolae Botezatu

”**Der Jiddishe King Lear**” er skrevet av Jacob Gordin i 1892. Gordin var en ukrainskfødt dramatiker som bodde i Amerika. Han brukte trekk fra naturalismen og realismen i sine jiddishe stykker og er kjent som en fornyer av det jiddishe teater.

Handlingen finner sted midt på 1800-tallet i Vilnius hjemme hos den jødiske familien Moishele. David Moishele har et herskapelig hjem, han er omgitt av familie, venner og tjenere; i sannhet en konge omgitt av sitt familiære hoff. David skal reise til det lovede land med sin kone, Chana. I det han splitter opp sitt «kongerike» og fordeler sin rikdom mellom sine døtre, blir historien om Shakespeares Lear gjenfortalt som en advarsel. Når David og Chana vender hjem igjen er alt kaos. Det er uvennskap mellom døtrene og det er lite igjen av formuen. Davids autoritet er borte og ingen lytter til ham.

I motsetning til Shakespeares Lear, som ender i tragedie, ender historien om den jiddishe Kong Lear lykkelig. Stridighetene blir løst, og harmoni og glede råder igjen den jødiske familien.

Stykket tar opp viktige verdispørsmål som autoritet, frihet, materialisme og tradisjoners rolle og er like aktuelt i dag som det var den gang.

Akt I

Familien er samlet til Purimfeiring med sang og hygge. David Moishele er familiens overhode, han leder sangene og diskusjonene rundt bordet. David forteller at han har fullført sin plikt til verden og til menneskeheten og nå vil han dedikere alle sine krefter til Gud. David vil dele sin rikdom mellom sine døtre før han og Chana drar til Det hellige land. Hver datter får et flott smykke. Teibele forstår ikke hvordan et smykke kan gi henne glede og diskusjonen utvikler seg til å handle om hva en kvinnes rolle er og materialismen i samfunnet.

De to eldste døtrene respekterer farens beslutning, men er lei seg for at han skal reise. Teibele trygler sin far om å bli og mener han ikke vil bli lykkelig. David Moishele blir rasende på datteren som går imot sin egen far.

Jaffe (til David) “Du tillater ikke krenking av Gud i ditt hus, men krenking av en person?”

Akt II

Chana og David kommer tilbake fra Israel, det viser seg at å tjene Gud alene ikke er noen suksess. De kommer tilbake til et hjem i ruiner, og nesten all formuen er borte. Døtrene krangler og herser med alle i husholdningen. Maten låses inne. Sima prøver å gjøre en god jobb som tjener, men får ikke forberede mat til sitt herskap. Svigersønnene krangler om makten og ingen lytter til David Moishele, som er skuffet og rystet.

Det største sviket for David er Teibele. Hun vil studere medisin og være selvstendig. Som kvinne hører hun til i hjemmet ifølge ham, men Teibele er ikke til å overtale. David vil ikke se henne mer og Chana må skrekkslagen se sin yngste datter reise.

David “Jeg skjønner ikke hvordan en kvinne kan være som deg – selvstendig! Forsvinn!”

Teibele “Jeg vil være fri, jeg vil gjøre noe. Kjære far, jeg ønsker kun mine rettigheter!”

Akt III

Fem år er godt og familien er blitt fattigere. De har ikke penger til mat. David har mistet synet. Charif har solgt alt de eier til sin egen bror.

Teibele og Jaffe er blitt leger og er tilbake i Vilnius. Teibele tør ikke møte sin far, men overhører hans gode ord om henne og forteller at hun er kommet hjem. Teibele er sjokkert over tilstanden i familien, hun vil hjelpe sin syke far og krever at foreldrene får mat. Det blir høyrøstet diskusjon og David blir gjort til latter. Han sier han heller vil være en blind tigger på gaten enn konge i dette huset. Sami er tett knyttet til David, og blir med ham.

David "En gang var jeg en god mann, nå er jeg ingen. Jeg var rik, nå er jeg en stakkars tigger."

David "Her er det ingen kjærighet, foreldrene elsker ikke sine barn, barna elsker ikke sine foreldre. Jeg er glad jeg er blind så jeg slipper å se de skrekkelige maskene dere nå bærer!"

David "Hurra for den nye blinde tiggeren! Gi en slant til den jødiske Kong Lear!"

Akt IV

Jaffe og Teibele skal gifte seg. Familien er i bryllupet for å gratulere og gi gaver. Jaffe vil ikke ha gavene deres. Han vil at Teibele skal få sin rettmessige del av arven og at David skal behandles rettfærdig.

Det banker på døren til lokalet og utenfor står David med Sami. David er i lykkerus over å møte familien igjen. Han forteller hvor mye han har lært av Teibeles kjærighet og klokskap. Han behandlet henne urettfærdig, likevel tilga hun ham. Han vil at familien igjen skal være lykkelig og leve i fred. David får igjen synet ved hjelp av de to legene i familien. Igjen er det duket for fest og familien feirer med sang.

David "Vær glad for alt du har og stopp å stjele fra andre. Vær gudfryktig, vær god, følg eksemplet til den jødiske Kong Lear!"

JØDISKE KULTURDAGER 2015

5. – 6. SEPTEMBER

«Der Jiddishe King Lear»

Før 2. verdenskrig var jiddish teater en levende del av norsk-jødisk liv og kultur. Jødisk Museum i Oslo bringer en av de mest populære teaterforestillinger tilbake til samme scene som ble benyttet i 1930-årene.

JØDISK **חי** MUSEUM OSLO